

016.1128728673.1643712493-435149948.1601017685 (дата звернення: 02.02.2022).

11. Постанова Верховного Суду від 21.07.2021 р., судова справа № 912/3323/20. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/99277353?utm_source=biz.ligazakon.net&utm_medium=news&utm_content=bizpress01&_ga=2.171403232.1128728673.1643712493-435149948.1601017685 (дата звернення: 02.02.2022).

12. Regional: COVID-19 as Force Majeure in Aviation Contracts. Comparative Analysis across 10 Jurisdictions. URL: <https://www.kinstellar.com/insights/detail/1059/regional-covid-19-as-force-majeure-in-aviation-contracts-comparative-analysis-across-10-jurisdictions> (дата звернення: 02.02.2022).

13. Berger K. P., Behn D. (2020). Force Majeure and Hardship in the Age of Corona: A Historical and Comparative Study. McGill Journal of Dispute Resolution, 4, 79-130.

14. Поширення коронавірусу в певних випадках може бути визнано форс-мажором для виконання економічних угод. URL: <https://uccr.org.ua/press-center/uccr-news/poshirennia-koronavirusu-v-pevnikh-vipadkakh-mozhe-buti-viznano-fors-mazhorom-dlia-vikonannia-ekonomichnikh-ugod> (дата звернення: 02.02.2022).

15. Covid-19 coronavirus: multi-jurisdictional survey on force majeure and equivalent doctrine. URL: <https://www.allenoverly.com/en-gb/global/news-and-insights/publications/covid-19-coronavirus-multi-jurisdictional-survey-on-force-majeure-and-equivalent-doctrines> (дата звернення: 02.02.2022).

*Кирдан Богдан Васильович,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін Національної
академії внутрішніх справ*

ПРИНЦИПИ ЗДІЙСНЕННЯ МЕДІАЦІЇ В УКРАЇНІ

Прийнятий Верховною Радою України 16 листопада 2021 року Закон України «Про медіацію» (далі - Закон) закріпив інститут медіації, як спосіб альтернативного врегулювання спору (конфлікту). Відповідно до Закону передбачено, що під медіацією слід розуміти позасудову добровільну, конфіденційну, структуровану процедуру, під час якої сторони за допомогою медіатора (медіаторів) намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт (спір) шляхом переговорів. Однією із складових частин в інституті медіації є принципи медіації, деякі аспекти яких ми проаналізуємо у статті.

Так, відповідно до ст. 4 Закону медіація проводиться за взаємною згодою сторін медіації з урахуванням принципів добровільності, конфіденційності, нейтральності, незалежності та неупередженості медіатора, самовизначення та рівності прав сторін медіації. Особливістю є те, що принципи медіації поширюються на стадію підготовки до медіації.

Відповідно до ст. 5 Закону першим та на нашу думку для медіації є основним принцип **добровільності**. Так, участь у медіації є добровільним волевиявленням учасників медіації. Ніхто не може бути примушений до врегулювання конфлікту (спору) шляхом проведення медіації. Саме внутрішнє переконання сторін є ключовим фактором для прийняття рішення для врегулювання спору альтернативним шляхом судовому. Крім того, Закон передбачає можливість сторін та медіатора у будь-який момент відмовитися від участі в медіації.

Проте таке положення також може призвести до часткового затягування судового процесу, оскільки відповідно до п. 5 ч. 5 ст. 198 ЦПК України суд може оголосити перерву у підготовчому засіданні, у разі необхідності, у випадку якщо сторони домовилися провести позасудове врегулювання спору шляхом медіації, а також відповідно до п.4-1 ч. 1 ст.251 ЦПК України суд зобов'язаний зупинити провадження у справі у разі звернення обох сторін з клопотанням про зупинення провадження у справі у зв'язку з проведенням медіації. Також особливістю даного принципу є те, що участь сторони в медіації не може вважатися визнанням такою стороною вини, позовних вимог або відмовою від позовних вимог.

Наступним принципом медіації є **конфіденційність**, під якою в контексті Закону розуміється заборона медіатора та інших учасників медіації, а також суб'єктів, що забезпечують проведення медіації, розголошувати конфіденційну інформацію, якщо інше не встановлено законом або якщо всі сторони медіації не домовилися у письмовій формі про інше.

Крім того, Закон визначає перелік інформації, яка є конфіденційною інформацією, а саме: вся інформація, яка стала відома під час підготовки до

медіації та проведення медіації, зокрема про пропозицію та готовність сторін конфлікту (спору) до участі у медіації, факти та обставини, висловлені судження та пропозиції сторін медіації щодо врегулювання конфлікту (спору), зміст угоди за результатами медіації. В той же час, медіатор має право розкрити конфіденційну інформацію однієї сторони, якщо отримає дозвіл від іншої. За порушення вказаних вимог особи передбачено відповідальність встановлену законом.

Також Законом передбачено звільнення медіатора від обов'язку збереження отриманої в ході медіаційної процедури конфіденційної інформації у випадку, якщо стороною медіації пред'явлено вимогу (вимоги) щодо невиконання чи неналежного виконання ним умов договору про проведення медіації. У такому разі суд, інші органи чи посадові особи, які розглядають вимоги сторони медіації до медіатора або яким стало відомо про пред'явлення таких вимог, зобов'язані вжити заходів для унеможливлення доступу сторонніх осіб до конфіденційної інформації та її розголошення.

Також реалізація цього принципу передбачає заборону допиту як свідка медіатора у справі (провадженні) щодо інформації, яка стала йому відома під час підготовки до медіації та проведення медіації.

Наступним принципом, які відіграють важливу роль у процедурі медіації є **нейтральність, незалежність та неупередженість медіатора.**

Так, відповідно до ст. 7 Закону під час проведення медіації медіатор повинен бути нейтральним у ставленні до сторін медіації та незалежним від сторін медіації, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, інших фізичних і юридичних осіб.

Медіатор не може: 1) суміщати функцію медіатора з функцією іншого учасника медіації в одному конфлікті (спорі); 2) надавати сторонам медіації консультації та рекомендації щодо прийняття рішення по суті конфлікту (спору); 3) приймати рішення по суті конфлікту (спору) між сторонами медіації; 4) бути представником або захисником будь-якої із сторін у досудовому розслідуванні, судовому, третейському чи арбітражному

провадженні у конфлікті (спорі), в якому він є чи був медіатором. Відповідно до Закону неупередженість полягає у допомозі сторонам конфлікту (спору) здійснювати комунікацію, досягати порозуміння та проводити переговори.

Слід звернути увагу на те, що медіатор має право надавати сторонам медіації консультації та рекомендації лише щодо порядку проведення медіації та фіксування її результатів.

Ще одним принципом медіації є **самовизначення та рівність прав сторін медіації**. Так відповідно, до ст.8 Закону сторони медіації самостійно обирають медіатора (медіаторів) та/або суб'єкта, що забезпечує проведення медіації. Сторони медіації самостійно визначають перелік питань, які обговорюватимуться, варіанти врегулювання конфлікту (спору), зміст угоди за результатами медіації, строки та способи її виконання, інші питання щодо конфлікту (спору) та проведення медіації. Інші учасники медіації можуть надавати консультації та рекомендації сторонам медіації, але рішення приймається виключно сторонами медіації. Особливості проведення медіації за участю неповнолітньої особи або цивільна дієздатність особи якої обмежена відбувається з дотриманням вимог законодавства.

Враховуючи вище викладене, слід зазначити, що під принципами медіації слід розуміти основні засади, керівні положення та ідеї, які є підставою для проведення процедури медіації і спрямовані для запобігання виникненню або врегулюванню конфлікту (спору). За допомогою принципів медіації можемо визначити її призначення в сьогоденному демократичному суспільстві. Принципи медіації є одним із характерних елементів медіації як правового інституту.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про медіацію» від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text>.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV (в редакції Закону України від 03.10.2017 р. № 2147-VIII і подальшими змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>.